

Nr. 1 / 2002
Flamsun-nytt



«Livet er tillåns, jeg takker for lånet. Jeg har stundom hat guld og sølv og kobber og jærn og andre små metaller, og det var såre morsomt i verden, meget morsommere end et avsidesliggende liv i evigheten; men det kan ikke vedbli med moroen».

(Den siste glæde)

Redaktøren har ordet

Hamsun-nyttts redaktør siden oppstarten i 1989, Nils Magne Knutsen, har overlatt roret til Hamarøy videregående skole(HVS) kompetanseformidling v/ undertegnede.

Som ny redaktør for Hamsun-Selskapets medlemsblad ønsker jeg her å si litt om veien framover, og dessuten presentere HVS-kompetanseformidling, som er en stiftelse eid av skolen og Hamarøy kommune. Jan-Folke Sandnes er engasjert 20% som prosjektleder, mens jeg er fagansvarlig (30%) i prosjektet. Målet for stiftelsen er å øke kompetansen i lærerkollegiet, for så å kunne tilby denne kompetansen til andre skoler og institusjoner ved siden av den integreringen som alt er i gang i ulike fag ved skolen. I et presset marked er det nødvendig å finne sin nisje, og med vår beliggenhet var det da naturlig å satse på Knut Hamsun og hans forfatterskap. I denne forbindelse har HVS-kompetanseformidling fått ansvaret for produksjon og utgivelse av Hamsun-nytt.



Hamsun-nytt har vært Hamsun-Selskapets viktigste informasjonskanal til sine medlemmer. Slik skal det fortsatt være, selv om det vil bli noen forandringer. Dette nummeret har åpenbart endret format, og det introduseres en ny spalte, Innspill, som forhåpentligvis skal inkludere medlemmene i større grad enn tidligere. Her inviteres det til meningsyttringer, diskusjon og andre kommentarer. Vi håper med dette å få et mer levende blad, og i den sammenheng økes også frekvensen fra 4 til 6 utgivelser per år. Allerede har vi mottatt det første innspillet fra et tysktalende medlem, og som et ledd i en økt internasjonalisering, og det faktum at Hamsun-Selskapet faktisk har medlemmer fra det store utland, unnlater vi i første omgang å oversette slike bidrag.

Vedlegget til dette nummeret er et særtrykk av to taler; hvorav den ene er Hamsun-Selskapets leder Alf-Einar Øiens hilsen ved markeringen av 50-årsdagen for Knut Hamsuns død i Grimstad 19. februar 2002. Den andre talen er av Tore Hamsun, og ble holdt i Hamarøy under markeringen av 100-årsdagen for Hamsuns fødsel 23. august 1959.

Jeg ser det som en utfordring å overta roret etter Nils Magne, men håper på noenlunde stø kurs, selv om bølgene skulle bli som høyest.

Forsidebilde: Hentet fra Thorkild Hansen:
Prosesen mot Hamsun
(Gyldendal Norsk Forlag)

Kathrine Fosshei
Ansv. redaktør

Hamsun-dagene 2002

Leder av hovedkomiteen for Hamsun-dagene, Rolf Steffensen, kan love et spennende og variert program når årets arrangement, som også er et 20-årsjubileum, går av stabelen fra 2. til 11. august.

Selve jubileet vil først og fremst bli markert i åpningshelga, og det starter med fiolinist Arve Tellefsen, som holder åpningskonsert i Hamarøy kirke fredag 2. august. Kulturministeren og en rekke andre gjester er invitert til åpningen, og dessuten vil noen unge, lovende kunstere og musikere fra Hamsun-miljøene i Grimstad, Lom og Nord-Salten bidra ved markeringen. Lørdag kveld blir det konsert med Kaizers Orchestra, og søndag 4. august har teaterlaget premiere på sin oppsetning av *Mysterier*. Dersom alt går som planlagt, vil selvsagt nedleggelsen av grunnsteinen for Hamsunsenteret bli et udiskutabelt høydepunkt under denne jubileumsmarkeringen.

Flere kjente navn som er klare, er vise-sangeren Terje Nilsen, som er engasjert som festivaltrubadur, og forfatteren Per Knutsen, som opprinnelig er fra Hamarøy. Det foreligger også planer om en spektakulær utendørskonsert, med komponist Svein Schultz i spissen.- Vi arbeider intenst for å sy sammen et spen-

nende program, sier Rolf Steffensen engasjert. Han vil foreløpig ikke gå mer i detaljer, og det skyldes at en del avtaler og datoer ennå ikke er helt i boks, bl.a. gjelder dette kunstutstillingene. - Det er hyggelig å konstatere at det er attraktivt å bli invitert til Hamsun-dagene. Responsen er stor, uansett hvor vi henvender oss. Vi mener derfor at vi allerede nå kan love de beste Hamsun-dagene noensinne, avslutter Rolf Steffensen.

Hamsun-dagene vil bli omgjort til en stiftelse under årets arrangement, noe som vil føre til økt kontinuitet og mer langsiktige mål å arbeide etter. Steffensen forteller at det er valgt ut fire hovedområder det skal jobbes med på lang sikt; litteratur, musikk, kunst og scenekunst/teater, og at man i framtiden ønsker å markere seg i større grad som en litteraturfestival.

Dette ser lovende ut, og vil danne en flott ramme rundt litteraturseminaret, som Even Arntzen kan fortelle mye om.

Det tradisjonelle høydepunktet under Hamsun-dagene, Hamsun-Selskapets litteraturseminar, braker løs onsdag 7. august og avsluttes to dager senere, fredag den 9.

Seminarleder Even Arntzen har ennå ikke fått avklart riktig alle detaljer i for-

bindelse med årets litteraturseminar, men

neste side

forsikrer Hamsun-nytt om at alt er i rute og at programmet så absolutt ser lovende ut. Og i år er altså hovedtemaet Hamsuns 1890-tallsdiktning.

- Her er det uhorvelig mye interessant å gripe fatt i, sier Arntzen oppglødd over telefon, - romaner, noveller, skuespill. Hamsun-Selskapets litteraturseminar er etterhvert faktisk blitt viden kjent, i inn og utland, og i de siste månedene har jeg mottatt en strøm av henvendelser fra potensielle foredragsholdere.

Og Arntzen kan opplyse Hamsun-nytt om at flere av bidragsyterne allerede er klare; fra Latvia kommer Maija Burima som nylig har skrevet en interessant doktoravhandling om Hamsun, når hun kommer til Hamarøy vil Burima særlig ta for seg forholdet mellom menneske og natur i Pan, fra København kommer Poul Erik Tøjner - nå direktør for Louisiana Museum for Moderne Kunst, tidligere kulturredaktør og kritiker i Weekend-avisen.

For tiden arbeider Tøjner med en bok om forholdet mellom Steven Holls modernistiske arkitektur og Knut Hamsuns modernistiske diktning.

- Også en rekke andre andre foredragsholdere er i boks, sier Arntzen, - fra Moss kommer forfatteren Jonny Halberg, for et par år siden skrev han den kritikerroste romanen Flommen og driver nå på og dramatiserer Mysterier for Nationaltheatret, fra Trondheim kommer professor Erik Østerud og vil etter alt å dømme knytte an noen linjer mellom

1890-tallet og På gjengrodde stier, fra Oslo kommer Ane Færsethås for å snakke om Hamsuns litterære program og hans egen litterære praksis i Sult og Mysterier, og fra Bodø kommer Ronald Nilsen Altinius for å sette fokus på forholdet mellom 1890-talls-Hamsun og hans østlige/buddhistiske impulser. Dessuten kommer Lars Frode Larsen for å utbrodere nye og formodentlig ukjente sider ved den unge Hamsun.

Hamsun-nytt etterlyser Paul Auster, og lettere oppgitt opplyser Arntzen at det igjen ser ut til å ha oppstått visse praktiske problemer vedrørende Paul Austers annonserte ankomst. - Synd, sier Arntzen, - men det er dessverre slikt som skjer, det stod iallfall ikke på Austers gode vilje. Ikke for det, seminaret skal likevel bli bra, Austers nærvær var nå først og fremst tenkt som en happening.

I tillegg tar Arntzen sikte på å få lagt noen av Hamsuns mer uutforskede 1890-talls-verker - Ny Jord, Redaktør Lyng og den såkalte Karen-trilogien - under lupen.

- Dessuten, sier Arntzen hesblesende, - så skulle vi så absolutt fått rom for Victoria - og novellesamlingen Siesta. Samt en ekskursjon. Kanskje Kråkmo og Hoffmannselv. Vi får se. Uansett, jeg gleder meg allerede uhemmet.

Og det gjør også redaksjonen av Hamsun-nytt.

*Se info Hamsun-dagene
neste side*

INFO



Hamsun-dagene

Seminaravgift: kr 900,- (medlemmer av Hamsun-Selskapet kr 800,-). Avgift én seminardag: kr 400,- Enkeltforedrag: kr 100,-

Full seminaravgift inkluderer åpning m/servering onsdag kveld, lunsj torsdag og fredag, kaffe i alle pauser, samt gratis tilsendt bok med alle foredragene.

Arrangør:

Hamsun-Selskapet (boks 31, 8298 Hamarøy), i samarbeid med Hamsun-dagene og Hamarøy videregående skole (f.o.m. 11. april Knut Hamsun videregående skole).

Påmelding skjer ved henvendelse til Hamsun-Selskapet v/Helga Wiik, tlf 75 76 51 01, e-post: helga.wiik@hamaroy.kommune.no

Påmelding er ikke bindende før seminaravgift er betalt.

Bankgiro seminaret:
4509 10 43673

Siden sist

Hamarøy videregående skole endrer navn til Knut Hamsun videregående skole, med tilsvarende undertekst på samisk. Dette ble vedtatt av Fylkesrådet i Nordland 21. januar 2002, og 11. april vil det bli en offentlig markering av navneendringen.

Det ventes gjester fra kultur-, nærings- og utdanningsavdelingen i Nordland fylkeskommune og ordførere, rådmenn og kultursjefer fra kommunene i Nord-Salten. Dessuten inviteres representanter fra Årran Lulesamiske senter, fra Hamsun-Selskapet, fra Hovedkomiteen for Hamsun-dagene og fra Universitetet i Tromsø.

Skolens rektor, Sverre Harald Eriksen, forteller at planen er å forene og utvikle mest mulig kompetanse på litteratur generelt og Hamsuns forfatterskap spesielt, og bruke denne kompetansen først og fremst mot skoleverket.

Målsetningen er bl.a. å påvirke forståelsen for den betydning Hamsuns forfatterskap har hatt og har lokalt og regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Det understrekes at skolen også ønsker å delta i en kritisk, kunnskapsbasert diskusjon om Knut Hamsun som person.

Hamsun-senteret presentert i USA

I en pressemelding fra Nordland Fylkeskommune går det frem at Hamsunsenteret på Hamarøy ble presentert under en tilstelning hos ambassadør Knut Vollebæk i Washington tidlig i februar.

Tilstede på presentasjonen var ni amerikanske gjester, alle med tilknytning til Norge.

Presentasjonen var den første overfor aktuelle amerikanske bidragsyttere, et møte som opplevdes svært positivt av den norske delegasjonen, ifølge fylkesråd Kari Brudevoll.

En realisering av Hamsunsenteret på Hamarøy synes mer positiv enn noen gang. Til prosjektet, som er kostnadsberegnet til 65 millioner kroner, er det til nå skaffet 32 millioner. Dette inklusiv en åpningsbevilgning over statsbudsjettet for 2002 på



1 million. De øvrige finansieringskildene er Nordland Fylkeskommune og Hamarøy kommune, med henholdsvis 21 og 7 millioner kroner, Nordlandsbanken og Sparebank1 Nord-Norge med 1 million hver, samt Nord-Salten Kraftlag og Salten Kraftsamband med 1 million kroner til sammen. Ifølge fylkesadvokat Bjørn Richard Monsen arbeides det iherdig med å få ytterligere statlig tilskudd snarest mulig. En håper at det allerede kan skje ved revidert statsbudsjett for 2002. Videre vil mulige amerikanske bidragsyttere følges opp. Grunnsteinsnedleggelse og bygge-start kan ikke fastsettes ennå. Dette vil være avhengig av når ytterligere statlige midler eventuelt foreligger.

JFS



*Representanter for fylkeskommune og regionale og lokale sponsorer for Hamsunsenteret.
Foto:
Hans Trygve Holm
Nordlandsposten*



I en pressemelding fra Hamsun-Selskapets sentralstyre v/Alf-Einar Øien går det fram at man "hilser Hamsun-engasjementet i hovedstaden velkommen, men prioriterer i denne fasen realiseringen av det nasjonale Hamsunsenteret i Hamarøy". Videre ryddes det opp i en noe misvisende begrepsbruk, da et Hamsuns hus i Oslo er blitt omtalt som Hamsunsenter. Ellers er det svært positivt at Hamsun-Selskapets underavdelinger i Grimstad og Oslo kommer med initiativ som fremmer og styrker arbeidet med Knut Hamsun og hans forfatterskap, og alle slike tiltak vil være viktige supplement til Hamsunsenteret i Nordland.

Hammerøens Læseselskab, som første gang så dagens lys i det herrens år 1805, gjenoppsto 22. januar 2002. I vedtektene heter det at "Foreningens formål er å fremme interessen for litteratur og være en meningsfull arena for leselystne og litteraturinteresserte mennesker som ønsker å møtes til sosialt samvær og diskusjon om litteratur og forfatterskap". Tiltaket er et samarbeid mellom Hamsun-prosjektet (Helga Wiik), kulturkontoret (Rita Gundersen) og HVS-kompetanseformidling (Kathrine Fosshei). Det ble valgt et styre, bestående av Arne Andre Solvang, Mette Andersen og Kathrine Fosshei, og det ble bestemt at selv om man skal ha en

bred profil, er det naturlig at Knut Hamsun har en sentral plass i selskapets virke, og at man særlig vektlegger hans forfatterskap de år som Hamsun-dagene arrangeres.

Even Arntzen, 1. amanuensis ved Universitetet i Tromsø og prosjektleder for utviklingen av et kompetansesenter for nasjonal og internasjonal Hamsun-forskning på UiTØ, uttaler til avisa Nordlys at et Hamsun-senter i Oslo er en trussel mot virksomheten i Tromsø. Han viser til det mangeårige arbeidet som er gjort i forhold til Knut Hamsun ved universitetet, og mener at det vil bli vanskeligere å få midler til videre satsing dersom senteret realiseres i Oslo. Miljøet i Tromsø er etablert, både nasjonalt og internasjonalt, og det ville være synd om det skulle stoppe her, sier Arntzen.

Hamsuns privatarkiv, som de fleste trodde var ødelagt, er kommet til rette. Hamsun-biografen Ingar Sletten Kolloen trodde ikke på myten om at forfattergiganten hadde ødelagt all sin korrespondanse, og etter ett års iherdig leting fikk han lønn for strevet. Arkivet ble funnet på Nørholm, og er nå innkjøpt av Nasjonalbiblioteket. Biblioteket sitter nå på verdens største samling av Hamsun-skrifter.

Innspill

Her inviterer Hamsun-nytt medlemmene til diskusjon, meningsyttringer eller andre kommentarer. Ditt innspill bør ikke være for langt, da vi ikke har så mye plass til rådighet. Send til Hamsun-Selskapets postadresse eller over e-post

Artikkelforfatteren har funnet enkelte forekomster på nettet som tyder på at informasjonen om Knut Hamsun ikke alltid er like nyansert.

Hamsun im IT-Sumpf

Kurioses im französischen Internet

Das Internet ist ein kontinuierlich gespeicherter Sumpf, so wie ihn Hamsun in vielen seiner Bücher beschreibt. Wie Schiffer Skåro in den *Landstreichern* wird man leicht hinabgezogen: nicht in den Tod, aber doch in Irrtümer und Schief lagen.

Den IT-Sumpf kann man nicht nach Hamsunscher Art trockenlegen. Wozu auch, es ist ja viel buntes Leben darin, und man muss nicht aus allem perfekte Kulturlandschaften machen. Aber man kann darin graben. Tote Schiffer und Kühe werden sich nicht finden, dafür aber Enten.

Beispiel französisches Internet: "Hamsun" als Suchwort bei www.yahoo.fr ergibt 508 Einträge am 05.02.2002, 9 Einträge mehr als in der Woche davor. Das ist schon in sich interessant. Freilich sind die Anlässe, aus denen der Name Hamsun Erwähnung findet, ganz unterschiedlicher Art, und der Sumpf lauert.

Klick 1: Hamsun wird als "Landsmann von Herbjørg Wassmo" beiläufig erwähnt. Vielleicht kann man das im Lande Gérard Dépardieus noch entschuldigen? Klick 2: Wir landen auf einer Playstation, Dreamcast, Nintendo etc. sind im Angebot – und eine Phantasy-Action-Geschichte mit dem Titel *Prisoner of Ice* ("1937, Polarkreis, im Herzen des arktischen Kontinents..."). Eine Nebenfigur mit Namen Hamsun wird von den Deutschen gefangen genommen und wendet sich an die Engländer um Hilfe...

Es ist zeitaufwendig und auf weiten Strecken unergiebig, sich durch die 508 Einträge zu arbeiten, wenn sich darunter auch interessante und differenzierte Beiträge finden. Ein Franzose, der eine erste Orientierung sucht, wird vielleicht eher auf Webseiten wie www.auteurs.net. ("le meilleur du web littéraire", die Beste im literarischen Web) zurückgreifen. Aber was findet er dort? In dieser Reihenfolge: Erstens, Hamsun war Nazifreund; zweitens, Hamsun reiste gern und

viel; drittens, Hamsuns Werk wird in Norwegen selbst als unbedeutend eingestuft.

Als Quelle für Hamsuns Unbedeutendheit – und zur weiteren Information – wird auf das Link eines "webmaster norvégien" verwiesen, auf

www.jeberg.com/mikkel/hamsun/. Der "Webmaster" Niels Mikkel Michelsen ist nun in Wirklichkeit Däne. Seine Webpage drückt vor allem Bewunderung für Hamsuns Literatur aus. Aber das erfährt unser Franzose nicht, denn die Seite lässt sich von hier aus nicht öffnen. Statt dessen fasst "le meilleur du web littéraire" die wichtigsten Aspekte der Hamsun-Diskussion zusammen:

Bewundert würden (ebenfalls in dieser Reihenfolge) Hamsuns schöne alte Fotos und Hamsuns schöne Nobelpreisrede. (Von Literatur wird hier nicht gesprochen.) Bedauert werde (ist das als Entschuldigung gedacht für diese lausige Information?) der Mangel an Texten, die mindestens ins Englische übersetzt seien, für alle, die Norwegisch nicht verstünden, "c'est rude!". Weiterhin wünsche man sich solidere Information über ein Link der Nobelakademie. Und schliesslich wird die auch in Norwegen geläufige Klage resümiert, dass die Pro-Nazi-Periode des Menschen und Schriftstellers Hamsun minimiert werde.

Nein, www.auteurs.net muss noch Hausaufgaben machen, um dem eigenen Anspruch gerecht zu werden.

Als Gegenpol zu diesem Verschweigen der Hamsun-Literatur zugunsten seines Rufes als gutaussehender Nazisympathisant kann ein Artikel von Chloé Hunzinger aus dem Jahr 2000 gelten, zu finden unter (www.ressources.org/Revue/Lectures/Hamsun/html). Mit französischer Eleganz trennt sie kurzerhand das Leben des Autors von seinem "absolut unschuldigen Werk". Die Realität und Macht der Kunst hätten ihren Ort nicht im menschlichen Urteil, sondern anderswo und unabhängig davon.

Elke Kriehn

Side 8

19. februar 2002

Fra Grimstad i sør til Tromsø i nord sto denne dagen i Hamsuns tegn. På 50-årsdagen for hans død mintes man den store dikter, og de ulike arrangementene tyder på at Knut Hamsun gjennom sitt forfatterskap lever i beste velgående.

I **GRIMSTAD** begynte markeringen på Nørholm. Victoria Hamsun hadde åpnet portene til Nørholm, slik at styret for Hamsun-selskapets underavdeling i Grimstad med gjester kunne legge ned en krans på dikterens byste. Tidligere kulturminister Lars Roar Langslet hadde fått dette oppdraget. -Vi har lagt bak oss det meste av det som smertet, det er blitt fortid. Hamsuns diktning lever, og vil leve så lenge folk leser bøker, sa Langslet, som syntes det var noe helt spesielt å stå ved Hamsuns grav.

Senere på formiddagen var det avduking av en postkasse i tidsmessig stil utenfor Grefstad jernvarehandel. Ola Veigaard, lederen for underavdelingen i Grimstad, sto for denne begivenheten. Denne postkassen symboliserer den postkassen som Hamsun selv måtte benytte da han snek seg ut fra Grimstad sykehus og gamle hjem for å poste et brev med bønn om nye sko, og markerer også endestasjonen for det første hamsunske ruslespor som nå er åpnet. Om kvelden samlet det seg rundt 150 personer på rådhuset for å minnes dikteren. Alf-Einar Øien, leder for det nasjonale Hamsun-Selskapet, holdt en appell, som for øvrig kan leses i sin helhet i vedlegget til denne utgivelsen, mens Lars Roar Langslet var kveldens

hovedtaler. Han kåserte om den magiske dikter; -Han er først og sist en magisk dikter, han maner frem en verden så mangetydig at den ikke kan settes på noen formel. Som dikter ville ikke Hamsun være politisk profet, og diktningen er det eneste som teller. Det er den som lever, sa Langslet. -Hamsun var utvilsomt en poetisk magiker. Hans troverdighet er grunnlagt på hans magi, og hans diktning har bestått den ubønnhørligste av alle tester. Nemlig tiden.

Karl Erik Harr kåserte også, om det å illustrere Knut Hamsun, mens Lars Andreas Larsen leste fra *Paa gjengrodde stier*. Tove Karoline Knutsen sto for det musikalske, med tonesatte Hamsun-dikt.

I OSLO arrangerte Gyldendal Norsk Forlag en Hamsun-konferanse: *Forfatteren og samfunnet. Forfatteren i samfunnet*.

I første del av konferansen stilte Hans Fredrik Dahl spørsmålet *Hva når dikteren tar feil?*, Lars Frode Larsen snakket om den unge Hamsuns politiske engasjement, Atle Kittang tok for seg samfunnet i romanene, mens Ingar Sletten Kolloen avrundet med *Beretninger om et uunngåelig svik*.

neste side